

పవన

కవిత్వ సంకలనం

ACC No 4/1231

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి సమితి

రిజిష్టర్డ్

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి గుర్తింపు పొందిన సంస్థ

మచిలీపట్నం

SPRUHA

Anthology of Free Verse

ఆంధ్ర సారస్వత సమితి ప్రచురణ — ఐదు
సంక్రాంతి — పందొమ్మిది వందల డెబ్బై అయ్యదు

రెండు రూపాయలు

A 66 140 #11 231

అట్టమీద అక్షరాలంకరణ : శ్రీ శీలా వీర్రాజు

ముద్రణ : శ్రీ భారతీ ప్రెస్, మచిలీపట్టణం

ముఖచిత్రం : నేషనల్ పెన్, మచిలీపట్టణం

‘స్పృహ’లో నడుస్తుంటే....

ఆంధ్రసారస్వతసమితి - అరవై ఆరులోపుట్టి బాలారిష్టాలు గడిచి; బుడిబుడినడకలునడచి, డబ్బై రెండులో విద్యాభ్యాసానికి ఉపక్రమించింది. ఆయేడు ఐదవ వార్షికోత్సవం జరుపుకుంది. ప్రత్యేకసాచిక ప్రచురణ, స్వంత మైక్ సెట్ ఏర్పాటు; గ్రంథాలయప్రారంభం - వీటితో నూతనోత్తేజం కలిగింది. సాహిత్య కార్యక్రమాల నిర్వహణలో, నిర్మాణాత్మకమైన పథకాల పురోగతిలో - జైవిధ్యం, జైశిష్యం - సంతరించుకుని సమితి పురోగమనం కొత్తమలుపు తిరిగింది. సాహిత్య అకాడెమిగుర్తింపు లభించింది.

ఐదవ వార్షికోత్సవాలకి - పుస్తకప్రదర్శన ప్రత్యేక ఆకర్షణ; విజయం - అయితే; ఆరవ వార్షికోత్సవానికి (1973 డిశంబర్) హేమాహేమీలనదగిన సాహితీవేత్తలు

సర్వశ్రీ పాలగుమ్మి పద్మరాజు, మధురాంతకం రాజారాం;
 సోమసుందర్, రాఘవ, డాక్టర్ త్రిపురనేని వెంకటేశ్వరరావు,
 డాక్టర్ బొడ్డుపల్లి పురుషోత్తం, వేగుంట మోహనప్రసాద్ -
 మొదలైనవారి రాక శోభాయమానమైంది.

ఏడవ వార్షికోత్సవ ప్రచురణ “ తెలుగు కథ ”—
 సర్వశ్రీ పాలగుమ్మి పద్మరాజు, మధురాంతకం రాజారాం,
 పురాణం సుబ్రహ్మణ్యశర్మ, ఆర్. యస్. సుదర్శనం, శీలా
 వీరాజు, శ్రీమతి బీనాదేవిగారల విమర్శనాత్మక వ్యాస
 సంపుటి సమితి గ్రంథప్రచురణకార్యక్రమంలో ఒక సాహసం.
 లబ్ధప్రతిష్ఠులైన రచయితల వ్యాసాల్ని తెప్పించి, వాటికి
 సముచితమైన పారితోషికాన్ని అందించి, సంకలనంగా ప్రచు
 రించటం నిజంగా కృత్యాద్యవస్థే అయింది. అయితే మా
 సభ్యుల కార్యదీక్ష, మా శ్రేయోభిలాషుల ఆదరణ, ప్రకటన
 కర్తల ప్రోత్సాహం మా సాహసాన్ని విజయంగా, అభ్యుద
 యంగా మార్చినై. “తెలుగు కథ”కు ప్రచురణ పూర్వ
 విరాళాలు సేకరించి తమ ఆత్మీయతను అందించిన మిత్రుల
 యెడ సమితి యెప్పుడూ కృతజ్ఞతకలిగివుంటుంది.

8 వ వార్షికోత్సవప్రచురణగా సభ్యుల కవితాసంకలనం
 వెలువరించాలని పూనుకున్నాము. “స్పృహ” రూపుదిద్దుకో
 సాగింది. ఇది సభ్యుల సహకారప్రచురణ. ఇందులోని ప్రతి

రచయితా పదిహేనురూపాయలచొప్పున ఈ ప్రచురణకు పెట్టుబడిగా యిచ్చారు. మిగిలినఖర్చు సమితి భరించింది. పుస్తకాల అమ్మకంపై వచ్చిన సొమ్మునుండి ముందుగా రచయితలపెట్టుబడిని తిరిగి యిచ్చివేయాలని ఆకాంక్ష.

“స్పృహ”తోపాటు “సాక్షి”ని తమ స్వంతఖర్చుతో సమితి ఆరవ ప్రచురణగా వెలువరించడానికి మా సమితి గౌరవాధ్యక్షుడు, అధ్యక్షుడు శ్రీయుతులు విహారి & శాలివాహన సంసిద్ధులైనారు. “స్పృహ”, “సాక్షి”— రచయిత లందరికీ సమితి కృతజ్ఞతలు. పుస్తకాన్ని అందంగా ముద్రించియిచ్చిన శ్రీభారతీప్రెస్సువారికి, నేషనల్ ప్రెస్సువారికి, నందినీప్రెస్సు వారికి కృతజ్ఞతలు.

“స్పృహ”కు తమ కుంచితో మెరుగుబడిద్ది అక్షరా లంకరణచేసిన మా శ్రేయోభిలాషి శ్రీ శీలా వీరరాజు గారి ఋణం తీర్చుకోలేము.

సమితిలో ఈనాడు మొత్తం 306 మంది సభ్యులున్నారు. అందులో 77 మంది జీవితసభ్యులు. నెలసరి పావలా సభ్యత్వరసుము ఆర్థికంగా సమితికి పునాదికాగా— మిత్తుల, శ్రేయోభిలాషుల విరాళాలు — భారీ కార్యక్రమాలకు కోటగోడ లవుతున్నాయి.

పుస్తకప్రచురణలతోబాటు నెలనెలా సాహిత్యసభలు,
సాహిత్యగోష్ఠి కార్యక్రమాలూ దిగ్విజయంగా నిర్వహించ
గలుగుతున్నాం.

వీటన్నిటికీ చేయూత నిస్తున్నవారు—

ఎందరో మహానుభావులు

అందరికీ వందనలు

సంకాంతి }
1975 }

గుత్తికొండ సుబ్బారావు
కార్యదర్శి

*కాలం కేలెత్తి పిలుస్తున్నది

— శ్రీ పతి

చైవాగారపు దిక్కలు పగలబోతున్నాయి-

భాన్యపు పాతరల ధరిత్తి రక్తసిక్తం కాబోతోంది-

అధికారపు గగనం కృంగబోతోంది-

బధిరాంధక జీవచ్ఛవాలు కదలబోతున్నాయి-

నల్లబజార్ల నల్లులు నెత్తురు కక్కబోతున్నాయి-

ఓట్ల రుచి మరిగిన ఊరకుక్కలు ఉరికెక్కబోతున్నాయి-

పెత్తందార్ల పెన్నిధుల మహోదధులు ఇంకబోతున్నాయి-

నిర్భాగ్యపు శ్రమజీవుల డొక్కలు నిండబోతున్నాయి-

అజ్ఞానపు చీకట్లలో అన్యాయపు వాకిళ్ళలో

అధికారపు చెరసాలలో జీవిస్తూ

అంగాలను దాచలేక అన్నానికి నోచుకోక

రేపటి ఆశలతో శ్వాసిస్తూ

---

* డా. సి. వా. రె. కి కృతజ్ఞతతో

పరితపించే హీనుల్ని

పలవరించే దీనుల్ని

పరిభ్రమించే భ్రష్టుల్ని

మేలుకొలిపి, మేలుపలికి

సర్వమానవ కల్యాణానికి తోరణం కట్టే

ఆయుధం చేపట్టబోతున్నాడు

మానవుడు!!!

కర్త ని జం

— రావ్ & యాజి

వీధి పంపులవద్ద సేనియారిటీ మీమాంసవచ్చి
తలకాయల్లాంటి బిందెలు సాట్టపడుతున్నాయి—
హృదయాల్లాంటి కుండలు పగిలిపోతున్నాయి—

బళ్ళో, నిద్రాదేవత ఒళ్ళో విశ్రాంతి తీసుకొంటూ
ఊళ్ళో, ఉద్యమాల్లో పరాక్రమించే విద్యార్థికి
పరీక్షహాల్లో కాపీల కాఫీలు స్ట్రాంగుగా అందుతున్నాయి—

జీవితాంతం క్రిందచేడాది జీతంగోసం నిరీక్షిస్తూ
గాలి భక్షిస్తూ జీవిస్తున్న ఉపాధ్యాయుడికి
పాఠం చెప్పాలనే ఆకాంక్ష బద్ధకంలా బలుస్తోంది —

లంచం పట్టకపోయినా, పుట్టకపోయినా
ఆపోశనం పట్టని సగటు గుమాస్తా
త్రికరణ శుద్ధిగా పనిమానేస్తున్నాడు—

అసిధారా వ్రతంలాంటి న్యాయనిర్ణయం
 ఆంతరంగిక కారణాలవల్ల
 సొరకాయకోతలా సునాయాసమవుతోంది —

సిటీలలోకి ఎంత ఎలక్ట్రిసిటీ వచ్చినా.
 అదేం ఖర్చుమో, బజార్లో ఎటుచూసినా చీకటే !

పరపురుషుణ్ణి పరికించినంతమాత్రాన
 పాతివ్రత్యభంగమైనటు భార్యను శంకించే పత్తిత్తు
 పదహారువేల బజారు గోపికలతో రాక్షసకీడ్లలాడుతున్నాడు

ఇదే మన సమాజం —

మనుష్యులని పేర్కొనబడే
 మరో జాతి జీవాల సముదాయం !

కులమతాల కడ్యాలమధ్య కూర్చోని
 సర్వచూనవ సమానత్వాన్ని జపించే
 సన్యాసుల పటాలం !

రాజకీయ చదరంగంలో

బక్కచిక్కిన పేదరికపు గుర్రాల్ని బలి శువులుచేసి
 పదపీ వరప్రసాదం భుజిస్తున్న పెద్దపులుల జాలం !

ఏపనిచేసినా స్వార్థం
 ఏ మాటచెప్పినా స్వార్థం
 ఏది ఆలోచించినా స్వార్థం !

ఒక్క అబద్ధమాడలేక

తనను, తన తరుణిని, తనముణ్ణి, కిరీటాన్ని

కోల్పోయిన జాతి చరిత్ర మనది—

తండ్రి ఆనతి ఒక్కటి కాదనలేక

రాణివాసానికి బదులు పథ్నాలుగేళ్ళ

వనవాసం వరించిన జాతిచరిత్ర మనది—

రక్తాభిషిక్త రణరంగ దారుణాన్ని చూచి

కృపాణాన్ని తృణీకరించిన జాతిచరిత్ర మనది—

పరాయి కిరాతకులవద్ద కిరాయి బ్రతుకుబ్రతికే

భారతీయ సోదరులకోసం

తుపాకీగుళ్ళకు గుండెలొడ్డిన జాతిపితల చరిత్ర మనది—

విశ్వశాంతికోసం అణ్వస్త్రాలవంటిఅగ్రరాజ్యాలమధ్యకూర్చొని

తుదిశ్వాస విడిచిన పొట్టిదిట్టల జాతిచరిత్ర మనది—

ఏ మతం బోధించినా

ఏ మనీషి ఘోషించినా

ఏ మహర్షి భాషించినా

ఒకే మంత్రం, ఒకే సూత్రం, ఒకే మార్గం—

‘సత్యం, ధర్మం, అహింస’

ఈ మూడు ముక్కలను అర్థంచేసుకోలేక

ఈ మూడు మార్గాలను అనుసరించలేక

ఈ మూడు అస్త్రాలను అనుసంధించలేక

మనిషి ఈనాటికి ఈస్తితికి దిగజారిపోయాడు—

ఇటువంటి మనిషి మారాలంటే—

ఇటువంటి మానవసమాజం మారాలంటే—

మనమందరం కలలు కంటున్న

రామరాజ్యానికి పునఃసృష్టి జరగాలంటే—

మనలో ప్రతిఒక్కడూ, ప్రతిఒక్కడూ,

ఒకేసారిగా, ఒక్కసారిగా

స్వార్థానికి స్వస్తిచెప్పాలి

స్వార్థపూరిత మనస్తత్వాల్ని సమాధి చెయ్యాలి—

ఆ సమాధి పునాదులపై నే

సమజీవన సహజీవన భువన భవననిర్మాణం జరుగుతుంది—

అంతవరకూ ఎవరెన్ని ఉపన్యాసాలిచ్చినా,

అపహాస్యాలే!

ఎవరెన్ని కవితా విన్యాసాలొప్పించినా

అవి కల్తీనిజాలే!

బుద్ధుడు నవ్వాడు ! — గోపీ కృష్ణ

చూడ పరిత్యక్త అయిన
తెలుగువచన కవితా తల్లికి
విశాఖలో వేసిన పెళ్ళిపందిళ్ళలో తిరిగి ;
తిరిగివస్తూంటే — రాజమండ్రిలో
గోదావరి గల-గల మంది !
ఏమో అని చూతును కదా,
నన్నయభట్టారకుడు నవ్వుతున్నాడు !

x

x

x

ఒక్కసారి తల పైకెత్తి
వినువీధిలోనికి వీక్షిస్తే
వేల-వేల తారలు !
రాముడు, కిష్కంధుడు, బుద్ధుడు,
అల్లా, జీసస్, తులసీ గాంధీ
ఎందరెందరో మహానుభావులు

అంతా ఇక్కడే పుట్టారు మరి
 మానవాళికి శుభసందేశాన్నిచ్చి
 జీవనపథాన్ని నిర్దేశించారు
 ఎంతమంది పుడితే ఏమి
 ఎంతమంది గిడితే ఏమి
 శని మన మనస్సులో వుండగా
 మన గతికి తారలు నవ్వుతున్నాయి
 విరగబడి నవ్వుతున్నాయి !

x

x

x

భారతదేశం తొలిసారిగా
 అణ్వస్త్రాన్ని పరీక్షించినరోజున—
 నగరం నడిబజార్లో పట్టపగలు
 గండ్రగొడ్డళ్ళతో మనిషి—
 నరకబడ్డరోజున
 బోధించెట్టు కొమ్మల్లోంచి
 పన్నని పరిహాసం విన్పించింది
 తల క్రిందికివంచి చూతునుగదా,
 బోధినీడ నున్న పద్మాసనస్థ
 బుద్ధుడు నవ్వుతున్నాడు !

స్వాగతం

— ఎల్. రామలింగేశ్వరరావు

స్వాగతమిదని సరిపెట్టుకోలేక,
అనుభవాల దొంతర్లపై నిద్రించలేక,
మనసులో భావాలకు మసిపూయలేక,
గతకాలం చేదు-నిజాల సింహావలోకనంతో,

అడుగుపెట్టిన నీకు

స్వాగతమిచ్చే శుభసమయాన విషాదాల విషయాలు
పూసలుగాగుచ్చి స్వగతాన్ని విప్పి చెప్తున్నా.

‘వాకిటిలో, కటికచీకటిలో, ఆకలిధాటికి

మీటినస్వరానికి, పాడేపాటకు అపశృతి అలంకారం,

ప్రతిపర్వానికి అనివార్యం దిసమొలతో సాక్షాత్కారం.

మండేమంటల్నాపాలన్నా, కండల్ని కరగించాలన్నా,

అడుగడుక్కి ఎడబాలుచేస్తుంది లేమి గ్రహపాటు

రేసుల్లో హార్సుల్లా- ధ్యేయానికి పరుగుల్లో
 కడుపుచించుకొని వంచనయుద్ధంలో
 తలవంచుకొని మించినభారంతో కుంచించుకొని
 శుష్కించినదేహం ఎదురుచూపు చూస్తుంది.
 కనీసకోర్కెల కొరతలతో పాతర వేస్తున్నది
 మనుగడలకు జాతర ఎదురవుతున్నది
 పరిష్కరించని సమస్యల్లో ఏడ్పురాక నవ్వుస్తుంది.
 నవ్వుతున్న ఏడ్పుల్లో చెదిరిన ఏకాగ్రతలో
 నైరాశ్యంతో చేసిన బాణప్రయోగంలో
 గుచ్చుకున్న బిందువు కేంద్రంగా గీసిన వృత్తంలో
 “నేనూ మనిషే”నని ఊహించుకొని- వలయంశూన్యంలో-
 సంచరించేతీరుల్లో, తడారినపెరట్లో, ఎడారిగుండెల్లో,
 కెలిడియోస్కోప్లో రకరకాల కోణాల్లో,
 అభాగ్యుని కనుచూపుల్లో విభిన్నాకృతుల్లో
 కన్పించేదంతా ఎండమావుల వ్యధ.

మాడే కడుపులో మూషికసంహారానికి కావాలి అన్నం
 ఆ అన్నంకోసం కామందుడిచేతిలో అల్పజీవిగానుగలోసున్నం
 ఎదురుతిరిగితే అడుగడుగా హెచ్చరించే “దండం”
 మనసుకు కల్లెంవేస్తూ ఊణఊణం చంపుకుంటూపెట్టే దండం
 ఎంగిలిమెతుకులకు కుక్కలతో పోరాటం-
 సమానహక్కులకోసం, కనీసరక్షణకోసం.
 ఆ ఆరాటంలో చివరకు మిగిలేది- కుక్కలుచింపిన విస్తరి !

చుక్కెదురులేని అధికారికి మత్తుపానీయం మంచితీర్థం
 ఏదిక్కులేని శ్రామికునకు స్వేదజలం తులసితీర్థం
 “చెప్పింది చేయకు- చేసేది చెప్పకు” ఈసంఘం రూపం
 అందుకే సగటు మనిషికి ఆరిపోతున్నది దీపం
 వర్తమానం పారిపోతున్నది; మనుగడ తెల్లారిపోతున్నది;
 తడారిపోతున్నది; ఎడారి పెరిగిపోతున్నది;
 భానుడు కృంగిపోతున్నాడు; నానుడి మిగిలిపోతున్నది
 ఈ బాధామయ గాథలతో, నిండామునిగిన వ్యధలతో
 ఎంతవరకు చిందించాలి మధువులు ?
 స్వగతంలో ఏమున్నా గతంలో ఏమైనా.
 ముఖస్మృతికోసం; ఆత్మ తృప్తికోసం;
 చెప్పక తప్పదు స్వాగత మిదని.
 భవిష్యత్తుబాటలో హరివిల్లు మెరవాలని;
 చేదు విషాలను జీర్ణించి మకరందాలను విరజిమ్మాలని;
 మనసులు స్పందించి, మమతను బంధించాలని
 నవయుగానికి నాందీగా క్రొత్తఅందం పులుముకొని
 ఆనందంతో నువ్వు అడుగుపెట్టిన శుభసందర్భంలో:
 విరిసిన వసంతంలో కోర్కెలు నెరవేరాలని

విధితో చేతులు కలపొద్దని- సుధతో మనసులుచిలకాలని-
 నీపై ఆశలు నింపుకొని, నవచైతన్యం పుంజుకొని
 అర్థించే నోటితో విధిస్తున్నా ఆంక్షలు
 అందుకో నా శుభాకాంక్షలు.

గమనిక :

నువ్వు కాలానివి — నేను గాలాన్ని
 నువ్వు బలానివి — నేను కలాన్ని
 నువ్వు గాలానిపై తే — తుమించు ! నేను ఎరనుకాలేను.

— మిరియాల వెంకటేశ్వరరావు

కళ్ళుమూసి చూస్తున్న ఓ నరుడా !
 బుద్ధి నీకేవుందని కులకకు
 గళ మున్నదని పిచ్చిగా అరవకు !
 జాతకచక్రం నీదేనని వక్రంగా భావించకు !

విశాల జగతిపరిధిలో ఏపాటిది నీశక్తి ?
 గంభీరవారధిలో బుద్బుద మేపాటిది ?

సున్నితహృదయాలు
 కిలలుగా మారిన నాటికి
 నిగతి అధోగతి; నీస్థితి- ఒక చితి !

కుయుక్తులు నీచెంత
 నొంతరలుగా ఉంచునేం ?
 ఆనాటికి భ్రాంతిగా మిగలకపోవు-
 వ్యక్తిత్వం చచ్చిన భక్తులుకొందరు

నీఅండగ నుంటేనేం ?

అనాదు అసహాయత నీడగ మారకపోదు.
లోకం నీచుట్టూ పరిభ్రమిస్తుంటే
తెలియని నాకం కోసం అర్చిలుచాచకు !

ఉప్పొంగే జలధితరంగాలకు

ఎదురీదితే ఏమవుతుంది ?

మిడిసిపడే నీకాయం

తూట్లు తూట్లుపడి శవంగా తేలుతుంది.

వెలలేనిది నీపుట్టుక -

వెలుగులో మసలుకో !

ఉత్కృష్టంగావచ్చిన నీవు

తోటి ఎదలకు గంట్లు పెట్టి

నికృష్టంగా పోకు !

కళ్ళుమూసి చూస్తున్న నరుడా !

కళ్ళు తెరిచి చూడు !

మా ఊరు

— అంజనేయమూర్తి

అదిగదిగో మా ఊరు

జనం ఉంటారు వెయ్యి నూటపదారు

అదే మా ఊరు

ఉన్నది ఒకే ఒక బడి

అదీ మూసి ఉంటుంది నెలల తరబడి

తీస్తారు తలుపులు, తుడుస్తారు బల్లలు

ఇనస్పెక్టరు వచ్చినపుడు

పిల్లలుచెప్పే తప్పులు కోకొల్లలు

ఉన్నాడు ఒకే ఒక పంతులు

ఎన్నడు అందవు అతనికి జీతాలు

ఉన్నది ఒకే ఒక గుడి

అక్కడా, పండుగపూటే సందడి

తుడుస్తారు గుడిలోని గబ్బిలాల గూళ్ళు

స్పృహ

వసూలుచేస్తారు చందాలు, వేస్తారు అందాల పందిళ్ళు
'పలారం' దగ్గరే కుమ్ముకుంటారు రాళ్ళు.

వేసవికోసం ఎవరో మహానుభావులు
త్రవ్వించారు రెండు మంచినీటి బావులు.

లేరు డాక్టర్లు, లేరు యాక్టర్లు
కాని, ఉన్నాయి రెండే రెండు ట్రాక్టర్లు
లేవు అక్కడ చిన్న కార్లు, కాని,
వస్తూంటాయి "ఎట్ట త్రికోణం" కార్లు.

ప్రజలలో లేదని కాబోలు నిజాయితీ
ప్రభుత్వం ఏర్పరిచింది "పంచాయితీ"
త్రాగడానికి లేకపోయినా మంచినీళ్ళ పంపులు
త్రాగి తందనా లాడడానికి ఉన్నాయి సారాకొంపలు.

ఉన్నాడు ఒకే ఒక నాయకుడు యాదగిరి
బ్రతుకనిచ్చినా, బ్రతుకు త్రుంచినా
అతడంటేనే అందరకు గురి.

మా ఊరిలోనివారు
కల్లకపట మెరుగనివారు
ఎల్ల వేళల శ్రమపడువారు
పండిస్తారు 'రత్న' 'హంస' 'జయ'లను
'పద్మ' 'ముస్సోరి' వరివంగడాలను
మా ఊరి గురించి చెప్పకోవడం నావంతు,
"సర్వే జనా స్సుఖినో భవంతు"

యమ తరాని కో సందేశం

— కిరణ్ ప్రభ

“గురూ ! బుడ్డి బద్దలుకొట్టు
తెలీదా నీకు, ఇదే స్వర్గానికి తొలిమెట్టు
పసిపిల్లాడిలా ఏమిటోయ్ సిగ్గు
బిగించు మరో పెద్ద !”

— ఓ విద్యార్థి సత్సందేశాలు !

“ఊర్వశిరా మనక్లాసు రాధ
ఊహిస్తేనే మదిలో ఆదోలాంటి బాధ
పుస్తకం తెరిస్తే చాలు; ఆ అందం
కలిగిస్తోంది ఎదలో గందరగోళం”

— మరో ప్రేమపూజారి పలుకులు !

“చెల్లించగలిగితేనే ముడుపులు
లభిస్తాయి బ్రదర్ పదవులు

ఎందుకీ అనాకానీ చదువులు
చివరికి మిగిలేవి దాహంతీరని పెదవులు”

—మరో నిరాశావాది నిస్పృహలు !

“నాకూ ఉన్నాయి పావుతావుపాడవు డిగ్రీలు
అవన్నీ ఎందుకూ కొరగాని టంగ్ క్లీనర్లు
ఇన్నేళ్ళూ తిరిగినా లేదు ఏ ఉద్యోగం
అందుకే లాగుతున్నా రిటైర్, కూటికోపం !”

—నిరుద్యోగి ప్రోగ్రెస్ రిపోర్టు !

“బాధలు భరించి, కష్టాలు సహించి
పరీక్ష లెన్నో వ్రాశాను రక్తం చిందించి
కానీ నాకు చేతకాలేదు పట్టడం కాకా
అందుకే తిన్నాను పెద్దఢోకా !”

—మరో సద్విద్యార్థి ఆవేదన !

ఇదీ ఈనాటి విద్యార్థిలోకం
దేశానికి మూల స్తంభమైన యువతరం !
చదివేవాడికి ఉండవు అవకాశాలు,
అవకాశాలున్నవాడికి రావు చదువులు !

అంధేరా కళాశాలలూ- అర్థాకలి చదువులూ
అయోమయ తరంగాలపై
విద్యార్థుల్ని పూచికపుల్లలా వదిలేస్తుంటే,
ఎలా బాగుపడుతుందీ సమాజం ?

అలా వలె వలె ముందే యువతరం ?

అయ్యో నా, అర్హతలనూ భూస్థాపితంచేసి

నాచాలనా, అన్యాయాలనూ అందలం ఎక్కిస్తుంటే
ఎప్పుడో ఇంతే ఉదేశం !

శిక్షణాటికే జీవికి శుభోదయం !

అందుకే మేలుకోవాలి యువతరం

మీరూ విద్యార్హతకం !

అర్హతలకు తగిన అవకాశం,

జరిగిన చదువులకు సరైన సార్థక్యం

అందుకే సమానమై జీవించే సమాజం

ప్రపంచదమే అంతిమలక్ష్యం

అందుకే కావాలి మనజీవితాలు అంకితం !

పరిష్కారం ఎక్కడ?

—బి. శ్రీనివాసగారి

వీమూల చూసినా అసంతృప్తి !

ఆర్థిక వ్యవస్థ అమావాస్యనాటి రాత్రిలా

అంతుతెలియని స్థితిలో వుంటే,

జీవనం భయంకరంగా నడుస్తూంటే,

జీవితం నడిసంద్రంలో మునిగిపోతుంటే,

ఎవర్లో చూసినా నిరాశ, నిస్పృహ

నిప్పులు కక్కుతున్నాయి !

జీవించడమే ముఖ్యమనుకున్న వారు

జీవన వ్యయంకోసం నీతిని తాకట్టు పెట్టున్నారు,

అవినీతిని అవలంబిస్తున్నారు ;

నైతికంగా పతనమవుతున్న సామంతు

జాతికి సహింపరాని కళంకం,

మనిషి భరింపలేని కాలకూటం ;

మృత్యుం తగలబడిపోతున్నా,
 నిరంకుశి అమ్ముడుబోతున్నా,
 మాంసత్వం మరుగునబడుతున్నా,
 స్వాత్మం కోరలుచాస్తున్నా,
 మృతికి వాడే తనను కానట్టు
 బోధించి తనది కాదన్నట్టు
 నీల వంచుకుని పోతున్నాడు,
 తలకెక్కనట్టు చూస్తున్నాడు ;
 నిల్లబడారులో తెల్లని వన్నీ దాక్కుంటే,
 నిల్లబడారులో తెల్లబోయి చూస్తున్నాడు.
 కాలేజీల్లోని విజ్ఞానపు కళ్యాణులు
 ముగ్ధాతత్వ నాయకుల గుప్పిళ్లలో ఇరుక్కున్నాయి !
 చదువుకున్న చదువును మరిచిపోతున్న
 నిరుద్యోగుల్ని ముందుకు నెట్టి,
 నిరుపయోగ నినాదాల్ని వినిపిస్తున్న
 ప్రగతినిరోధకుల్ని పట్టలేకపోతున్నారు !
 మనిషిని స్వార్థం వదలకుంటుంటే
 మనసు మంచిని చూడనంటుంటే
 రకరకాల కాంక్షలు రక్కసిమూకలా
 రక్కుతూ వుంటుంటే,
 మనిషి వాటికి దాసుడై పోతున్నా
 మనిషి,
 కానికా మనిషిననే చెప్పుకుంటున్నాడు—

పొరుగువాడు అప్పుకొస్తే తమ మతం ప్రచ్ఛన్నకోమంబున్నాడు.
 గొడ్డలితోనే శాంతి కుదురుతుందని వాదిస్తున్నాడు ;
 తుపాకీ ఒక్కటే పేదరికాన్ని తుడిచేస్తుందంటున్నాడు ;
 మరి పరిష్కారం ఎక్కడో ?

విజ్ఞానపుదీపాలే ఆరిపోతున్నపుడు
 యోచన, విచక్షణ ఇకేం కనిపిస్తాయి ?
 ఈ సుడిగాలిలో రెపరెప లాడి పోతున్న
 జ్ఞానజ్యోతుల్ని ఆదుకోడానికి
 అవి వెలిగి కాంతిప్రభలు విరజిమ్ముటానికి.
 కొందరు చెయ్యి కాల్చుకోవాలి,
 ఆ కాల్చుకునే దెవరో తేలాలి !
 పాలను, నీళ్లను వేరుచేసే హంసలాంటి
 'సాధనం' కావాలి,
 మంచిని చెడును వేరు చెయ్యడానికి !

సమాజం - స్పృహ

— బూదరాజు శ్యామసుందర్

స్పృహ కోల్పోయిన సమాజం
ఇజాల గిరిజలో ఖరాబై
నీరీదం బీదంగా

జనం పుడుతూ, చస్తూ
చేయరాని పనులు చేస్తూ
పడరాని పాట్లు పడుతూ
నిష్పృహతో జీవిస్తూ
అందని “యూటోపియా” ధ్యేయం అంటూ—
కలలు కంటూ, వింటూ

సమాజానికి స్పృహ కల్పించాలనే
యింకా, యింకా, ప్రతి వంకా
మహర్షిటితో సాగిస్తున్నది
సంరంభం, కోలాహలం.

సమాజం మాయల ఫకీరుగాడి
మంత్రదండం దిద్దిన శిలలు—
పక్షులు, పిపీలికాలు, జంతువులు,
సరీసృపాలు, మమ్మేలియాలు.

వందలో వకరి వ్యక్తిత్వం
మందలను తయారుచేసి

కంది కంపలా కువ్వవేసి
కొనుక్కున్న 'ఓటు'తో—

గొణుక్కుంటున్న మేధావుల
గొంతుల ముడులకు ముడులుపెట్టి
ధర్మాన్ని నాలుగుపాదాలా నడిపిస్తున్నది,
చెరపడ్డ ధర్మం ఆకోరిసిస్తున్నా
ప్రజాస్వామ్యం ప్రవచనాల్లోనే
నివసిస్తున్నది.

సమాజప్రగతి చక్కలిగింతలా
పొలమారుతూ

మావా శ్మశానం నన్ను తలచుకొంటున్నారని
శెత్తిన ఓ మొట్టికాయ చరుచుకుంటున్నది.

“పిలచిన బిగువటరా” అని—

వస్తున్నదనుకన్న సామ్యవాద చదరంగం
ప్రమథగణాల పాలబడి

ప్రపన్యాసాలలో శోషిల్లుతోంది.
 నిజం యిజంగా మారి, నైజాన్ని -
 జాతి పరం చేసే ఘట్టం
 దాపులో వుందో లేదోగాని
 గణతంత్ర పురోభివృద్ధి
 చిత్తగుప్తుడి చిట్టాలో మటుకు లేదు.
 నిరాశ నావాదం కాదు.

పేరాస నామతమూ కాదు.

స్పృహ కోల్పోయిన సమాజం
 కనీసం ఒక్క తుమ్మ తుమ్మినా
 తమ్మల్నూ - నా మనసుకు సేద.
 విప్లవం వుత్తమాల్ని కాదు
 అరవిరిసిన సరికొత్త ఆరోగ్యం.

నాడు - నేడు - రేపు

— పాదర్థి కోటయ్య

శ్రీలు పొంగిన జీవగడ్డ ఇది
పాలు పాటిన భాగ్యసీమ ఇది
పరమఋషులనుగన్న భూమి ఇది
పొంగిపోయాను మదిలో—

ప్రజారాజ్యమని ప్రస్తుతించాను
ప్రజలే రాజులని సంతసించాను
గాంధీకుహాత్ముని వారసులు మంత్రులయ్యారని
పరవశించాను—

అహింసావాదుల రాజ్యంలో
హత్యలు జరుగవని ఆశించాను
శాంతి కాముకుల పాలనలో
అలజడి రేగదని భావించాను
కాని,

ఇ ది స మా జ ౦

— కాళేపల్లి యోగేశ్వరరావు

ఇక్కడ,

ప్రజల చెమటను మద్యంగా మార్చి
విలాసాలలో మునిగిన రాజుల జీవితగాఢలకు
అక్షరరమ్యత చేకూర్చిన
కవులు పుట్టేరు—
లక్షలాదిప్రజల రక్తపుటేరులలో
జలకమాడిన రాజులెందరో
వారంతా కీర్తిసింహాసనంమీద
కూర్చోబెట్టారు—

ఇక్కడ,

తెల్లని మనసుల్ని నమ్మించి
నల్లడబ్బును కుప్పలువేస్తూ

సిద్ధాంతాలు వేలకువేలు - ఆచరణలోనిండుసున్నాలు

యువతరం ముందుకురికి

ఉత్తేజంతో ఉత్సాహంతో

సవలోకం నిర్మిస్తారని

మంచిరోజు లొస్తాయని

ఆరిపోతున్న ఆశాజ్యోతికి

ఆజ్యంపోస్తూ ఆఖరిఘడియవరకు ఎదురుచూస్తుంటారని

నిన్న ఎంతటి గొప్పదైనా-నేడు ఎంత అథమంగావున్నా
రేపటికోసం నిరీస్తున్నా !

ఇ ది స మా జ ౦

— కాళేపల్లి యోగేశ్వరరావు

ఇక్కడ,

ప్రజల చెమటను మద్యంగా మార్చి
విలాసాలలో మునిగిన రాజుల జీవితగాఢలకు
అక్షరరమ్యత చేకూర్చిన
కవులు పుట్టేరు—
లక్షలాదిప్రజల రక్తపుటేరులలో
జలకమాడిన రాజులెందరో
వారంతా కీర్తిసింహాసనంమీద
కూర్చోబెట్టారు—

ఇక్కడ,

తెల్లని మనసుల్ని నమ్మించి
నల్లడబ్బును కుప్పలువేస్తూ

పదవుల చలివేందరంలో

దాహం తీర్చుకుంటున్న

పెద్దమనుషులున్నారు—

మనసు చీకటిగూట్లో

స్వార్థపు గుడ్లగూబల్ని పెంచుకుంటూ

వందిమాగధుల (వి)నాయకుల

మంగళహారతు లందుకుంటున్నారు—

ఇక్కడ,

“సర్వం మిథ్య” అంటూ

జపమాలలు తిప్పతూ

చందాల లెక్కలకు

రెండేసిపద్దులు వ్రాస్తున్న

చిత్రగుప్తులున్నారు—

కులమతాల, చదరంగంలో

గల్లు మారని ఘనులచేత వారంతా

పూర్ణకుంభాలు పట్టించుకుంటున్నారు—

ఇక్కడ,

“ప్రజలే నేను — నేనే ప్రజలు” అంటూ

పంచతంత్రాన్ని చాణక్యసీతితో

రంగరించే రాజకీయ
జిత్తులమారులున్నారు—
జట్టు అందకుంటే కాళ్లు
పట్టుకొని — లేదా
నోట్లతూకంతో వోట్లు
కొలుచుకోగలుగుతున్నారు—

ఇది సమాజం !
చిత్రకవిత్వంలో గణాలు
తప్పని పద్యపాదం !
ఇది సమాజం !

ఎక్కడున్నావు ఓ సమతా !

— చిట్టా రామకృష్ణరావు

ఎక్కడ తలదాచుకున్నావు ? ఓ సమతా !

ఎక్కడ తలదాచుకున్నావు ?

అప్పుడప్పుడు మరీ నల్లపూసవుతున్నావు !

ఎంత వెదకినా కనపడవు !

నీకొరకై ఎంతెంతో వేదనపాలవుతున్నాం !

నీకోసం మెచటెచటో తిరిగితిరిగి చూస్తున్నాం !

ఎక్కడ తలదాచుకున్నావు ? ఓ సమతా !

ఎక్కడ తలదాచుకున్నావు ?

అప్పుడప్పుడు మరీ నల్లపూసవుతున్నావు !

ఎంతవెదకినా కనపడవు !

స్వాతంత్ర్యదినోత్సవాల సుభాషితాల్లోనా ?

స్వదేశీయ విదేశీయ సమైక్యతలోనా ?

పుపన్యాసాలలో శోషిల్లుతోంది.
 నిజం యిజంగా మారి, నైజాన్ని -
 జాతి పరం చేసే ఘట్టం
 దాపులో వుందో లేదోగాని
 గణతంత్ర పురోభివృద్ధి
 చిత్రగుప్తుడి చిట్టాలో మటుకు లేదు.
 నిరాశ నావాదం కాదు.
 పేరాస నామతమూ కాదు.
 స్పృహ కోల్పోయిన సమాజం
 కనీసం ఒక్క తుమ్ము తుమ్మినా
 తమ్ముళ్ళూ - నా మనసుకు సేద.
 విస్తవం వుత్తమార్పుకాదు
 అరవిరిసిన సరికొత్త ఆరోగ్యం.

నాడు - నేడు - రేపు

— సాదర్మి కోటయ్య

శ్రీలు పొంగిన జీవగడ్డ ఇది
పాలు పాతిన భాగ్యసీమ ఇది
పరమఋషులనుగన్న భూమి ఇది
పొంగిపోయాను మదిలో—

ప్రజారాజ్యమని ప్రస్తుతించాను
ప్రజలే రాజులని సంతసించాను
గాంధీకుహాత్ముని వారసులు మంత్రులయ్యారని
పరవశించాను—

అహింసావాదుల రాజ్యంలో
హత్యలు జరుగవని ఆశించాను
శాంతికాముకుల పాలనలో
అలజడి రేగదని భావించాను
కాని,

అంచనాలన్నీ ఎండమావులై నాయి
 ఆశలన్నీ నిరాశలై నాయి
 పయోముఖవిషకుంభాల పాలనలో
 శాంతిలేదు, ప్రశాంతిలేదు
 అధికధరలు అందలమెక్కితే
 ప్రాణిజీవితం ప్రమాదంలో పడిపోయింది
 పదిలంలేని యీ ప్రపంచములో
 కళ్ళులేని ఈ న్యాయస్థానాలు
 ధనమదాంధులకు పెంపుడుబిడ్డలుకాగా
 నిర్దోషికి తగు భద్రతలేదు
 నిజాయితీపరులకు నిలువ నీడలేదు
 ధనికవర్గాలను దరిచేరనీయరాదంటూ
 దరిద్రాన్ని రూపుమాపుతామంటూ
 బంజరులను పంచిపెట్తామంటూ
 తలదాచుకొనుటకు యిల్లు యిస్తామంటూ
 వెనుకబడినతరాన్ని వెళ్ళగొట్తామంటూ
 దరిదురిలను దగ్గరకుచేర్చుకుంటూ
 దారిఖర్చులకు ధన మిమ్మంటూ
 దర్జాగా ధనమార్జించే వినాయకులు
 నీళ్ళోద్ధారకులై పోతున్నారు
 “కరుణాసముద్ర”లని భట్రాజుపొగ డ్దలపొందుతున్నారు

సిద్ధాంతాలు వేలకువేలు - ఆచరణలోనిండుసున్నాలు
యువతరం ముందుకురికి

ఉత్తేజంతో ఉత్సాహంతో

నవలోకం నిర్మిస్తారని

మంచిరోజు లొస్తాయని

ఆరిపోతున్న ఆశాజ్యోతికి

ఆజ్యంపోస్తూ ఆఖరిఘడియవరకు ఎదురుచూస్తుంటారని

నిన్న ఎంతటి గొప్పదైనా-నేడు ఎంత అథమంగావున్నా

రేపటికోసం నిరీస్తున్నా !

ఇ ది స మా జ ౦

— కాళేపల్లి యోగేశ్వరరావు

ఇక్కడ,

ప్రజల చెమటను మద్యంగా మార్చి
విలాసాలలో మునిగిన రాజుల జీవితగాఢలకు
అక్షరరమ్యత చేకూర్చిన
కవులు పుట్టేరు—
లక్షలాదిప్రజల రక్తపుటేరులలో
జలకమాడిన రాజులెందరో
వారంతా కీర్తిసింహాసనంమీద
కూర్చోబెట్టారు—

ఇక్కడ,

తెల్లని మనసుల్ని నమ్మించి
నల్లడబ్బును కుప్పలువేస్తూ

పదవుల చలివేందరంలో
 దాహం తీర్చుకుంటున్న
 పెద్దమనుషులున్నారు—
 మనసు చీకటిగూట్లో
 స్వార్థపు గుడ్లగూబల్ని పెంచుకుంటూ
 వందిమాగధుల (వి)నాయకుల
 మంగళహారతు లందుకుంటున్నారు—

ఇక్కడ,

“సర్వం మిథ్య” అంటూ
 జపమాలలు తిప్పతూ
 చందాల లెక్కలకు
 రెండేసిపద్దులు వ్రాస్తున్న
 చిత్రగుప్తులున్నారు—
 కులమతాల, చదరంగంలో
 గల్లు మారని ఘనులచేత వారంతా
 పూర్ణకుంభాలు పట్టించుకుంటున్నారు—

ఇక్కడ,

“ప్రజలే నేను - నేనే ప్రజలు” అంటూ
 పంచతంత్రాన్ని చాణక్యసీతితో

రంగరించే రాజకీయ
జిత్తులమారులున్నారు—
జట్టు అందకుంటే కాళ్లు
పట్టుకొని — లేదా
నోట్లతూకంతో వోట్లు
కొలుచుకోగలుగుతున్నారు—

ఇది సమాజం!
చిత్రకవిత్వంలో గణాలు
తప్పని పద్యపాదం!
ఇది సమాజం!

ఎక్కడున్నావు ఓ సమతా !

— చిట్టా రామకృష్ణరావు

ఎక్కడ తలదాచుకున్నావు ? ఓ సమతా !

ఎక్కడ తలదాచుకున్నావు ?

అప్పుడప్పుడు మరీ నల్లపూసవుతున్నావు !

ఎంత వెదకినా కనపడవు !

నీకొరకై ఎంతెంతో వేదనపాలవుతున్నాం !

నీకోసం మెచటెచటో తిరిగితిరిగి చూస్తున్నాం !

ఎక్కడ తలదాచుకున్నావు ? ఓ సమతా !

ఎక్కడ తలదాచుకున్నావు ?

అప్పుడప్పుడు మరీ నల్లపూసవుతున్నావు !

ఎంత వెదకినా కనపడవు !

స్వాతంత్ర్యదినోత్సవాల సుభాషితాల్లోనా ?

స్వదేశీయ విదేశీయ సమైక్యతలోనా ?

వీధులలో మార్కెట్ కే నినాదాల్లోనా ?
 బహిరంగ సభాపూజ్యుల వాగ్దానాల్లోనా ?
 వేదికలపై వెల్లివెరిసే సెలయేరుల్లోనా ?
 సంక్షేమవరాలు పంచు శాసనాల్లోనా ?
 ప్రగతిపథం చాటించే కరపత్రాల్లోనా ?
 సుగతికి ఆశలుచూపే ప్రముఖుల సూక్తుల్లోనా ?
 ఒకనా డొక దేశమాత మువ్వరు మణుల కన్నదిగద !
 వారిలోన ఓ సమతా ! నీకు స్థాన మున్నదికద !
 ఎన్నెన్నో సీమలలో ఎంతో విజ్ఞానమా !
 నిత్యజీవితము చూడగ అంతగ అజ్ఞానమా !
 ఆదర్శాల్ ఉపదేశాల్ ఎంతెంతో పెరిగినవే !
 ఆచరణల్ అనుసరణల్ అంతంతగ తరిగినవే !
 తమచదువులు గొప్పవనుచు ధంకా మోగించువారె
 తమ సంస్కృతిమాట మరచి తమోవీధి తిరుగుదురే !
 మానవతా వాదమునకు మనమది పొంగుచున్నది
 మానవభేదములనుగని మనయెద కుంగుచున్నది !
 చూడచూడ ఓ సమతా ! ఏ వాడలో తావున్నది ?
 ఏ పవిత్రక్షేత్రంలో నీకు నీడ నెలకొన్నది ?
 ఎంతో ఎత్తున తారామండలంలో ఉన్నావా ?
 ఛాతాశంలో ఎంతోలోతున దాగున్నావా ?

దిక్కులున్న ప్రపంచంలో దిక్కులేక ఉన్నావా ?

ఎక్కడైన ఓక్కచోట మచ్చకు అసలున్నావా ?

ఏమీ ! నిన్నెంతపిలిచినా మరి పలుకవుగా !

మూగతనంవచ్చిందా ? రాగతనంహెచ్చిందా ?

నిన్నెంతో బ్రతిమాలిన కన్నెత్తైవా చూడవు !

అసమానత చూడలేక కళ్ళు మూసుకున్నావా ?

ఎక్కడచూచిన బలిసిన అక్రమాల తొక్కిడులకు

ఉక్కిరిబిక్కిరియై ఆత్మహత్య చేసుకున్నావా ?

చనిపోయావనుకున్నాం ! కనులనీరు గుక్కుకున్నాం

కొనడొపిరితో ఉన్నావని ఒక మహాత్ముడన విన్నాం !

ఆ మహాత్ములతో నీవును ధరణి విడిచిపోయావా ?

కొత్త సూర్యచంద్రులతో తావు చేసుకున్నావా ?

ఎంతకాల మీరీతిగ చింతలపాలగు లోకం ?

అంతరించదా యిక యీలోకపు చీకటిలోకం ?

అంతర్వీక్షణ జనులకు కొంతైనా ఉన్నట్టా ?

ప్రళయాంతకమైన దానవత్వమె మన పైమెట్టా ?

జాతుల కికదారేదీ ? నీతుల కిక బ్రతుకేదీ ?

అంతర్జాతీయ శాంతిసౌఖ్యాలకు గతియేదీ ?

ఎక్కడ తలదాచుకున్నావు ? ఓ సమతా !

ఎక్కడ తలదాచుకున్నావు ?

అప్పుడప్పుడు మరి నల్లపూసాతావు !

ఎంత వెదకినా కనపడవు ?

*తెలుగు వాచకము

— స్వర్ణరాజ హనుమంతరావు

శ్రీలు పండిన రత్నగర్భ రాయలసీమ
అందాలు తెలుగుతీయందనాలొలుకు ప్రాగాంధ్రభూమి
అచ్చంపు తెలుగుమాగాణము తెలంగాణము-కలసి
త్రిలింగసంజ్ఞతో తేజరిల్లినదీ తెలుగుపరసీమ

తెలుగుజాతి మనుగడ పురాణసంప్రశస్తము

తెలుగుదేశ చరిత్ర నవరససంభరితము

తెలుగుభాషాయోషాకృతి శిరీషకుసుమపేశలము

తెలుగుజాతి హృదయము నవ్యనవనీతసదృశము

తెలుగు- మాధుర్యానికి సరియైన పర్యాయపదము

తెలుగుపొలాలు అన్నపూర్ణ అక్షయకలశాలు

తెలుగుకలాలు అరివీరలకు ఆఖండలు కులిశాలు

తెలుగుఇల్లాలు ఒడి నగ్నినిలుపగల పవిత్రురాలు

తెలుగుబాలురు సర్వసర్వంసహచక మేలగల ధీశాలురు

---

* ఆకాశవాణి, విజయవాడ సౌజన్యంతో

తెలుగువారి హృదయాలు దేవాలయాలు

తెలుగువారి ఇళ్లు కళానిలయాలు

తెలుగు నగరాలు కమలానిలయాలు

తెలుగు సదులన్నీ పవిత్రతీర్థాలు

తెలుగు సీమలెల్ల పుణ్యక్షేత్రాలు

తెలుగు వనాలు నందనాలు

నన్నయ భారత ప్రసన్నోక్తి నాజాతికి శ్రుతి

నారాయణరెడ్డివరకు నావరకు నడిపిస్తోందదే ప్రగతి

నన్నయూదుల భారతముతో నాకనుజన్మ ప్రసాదించిన

నారాయణునకు చెప్పుకుంటా నొక్కనమస్కృతి.

కర్ణాటకసంప్రదాయ సంగీతానికి మధురమంజులమగు

ఆకృతి కలిపించి నిలిచింది తెలుగు త్యాగరాజసుకృతి

స గీత సాహిత్యాలకు భారతముతో త్రివేణీసంగమముజేసి

పదసాహిత్యానికి పథమువేసినది ప్రాజ్ఞుడు క్షేత్రజ్ఞుడు

యోగముద్రధరించినను రసజ్ఞానవిద్యలో సిద్ధిపొందిన

సిద్ధేంద్రయోగీశ్వరు నాట్యకళాసిద్ధాంతోపదేశసారము

అఖిలభారత నాట్యకళాక్షేత్రాల ప్రేక్షకులనలరిస్తోందీనాటికీ

పట్ట డి చూదామికలాపమని పందెంచరుస్తుం దేనాటికీ !

కాకతీయశిల్పంలో జీవించిన నాట్యేందిరలసాంపు
వసంతరాయలపేరులో కర్పూరపు గుబాళింపు
కృష్ణరాయల కీర్తిమూర్తి తలచిన కలుగు పులకరింపు
భవిష్యదాంధ్రజనావళి భావపథాల పన్నీటి చిలకరింపు

ఇది తాజమహలుకట్టిన శిల్పులు పుట్టినదేశము
ఇది వ్యాసాగస్త్యాదిఋషులు మెట్టినదేశము
ఇది అణువణువున రామపాదాంకితమైనదేశము
ఇది అనుక్షణము అక్షరాక్షతల పూజలందుకున్న దేశము

అయ్యంగారి చక్రాంకితా లామోదింపక
వేంకటేశుడు సంకటనాశుడై
నమ్మితే వమ్ము చేయనన్న అభయహస్తముద్రతో
త్రైపత్యమునహించిన తెలుగుభూమి యిదే యిదే

అక్షరజ్ఞానముగల అర్భకునిచేతసైతము
అక్షరతేజస్వినీ దివ్యదర్శనముచేయించిన
సాభాగ్యకామేశ్వరీ పదసమారాధనాతత్పరులు
పరశ్శత సచ్చాత్రసంసేవిత భవ్యకవితావేశులు
తిరుపతి వేంకటకవుల దివ్యకవితారసధుని పారి
సాహితీబంధుసింధువుచేరు సంగమక్షేత్ర మిదే యిదే !

వేయిపడగలు విచ్చారుకొని నిలచిన విశ్వనాథక్షేత్రాన
ఆర్షధర్మలింగేశ్వరాలయానికి అంగన్యాసమైంది
జగన్నాథుని రథచూర్ణము జగతిచేరువకు వచ్చి- యిట
జనతావేదనా నివేదనను మహితాత్మకరముసాచిగహించింది

తిక్కన తెలుగుసీమదాటి జన్మింపడు
 వేమన తెలుగుగడ్డమీదతప్ప కనుపింపడు
 గిరీశం తెలుగుభూమిలోతప్ప నివసింపడు
 ఈశుడు త్రిలింగసంజ్ఞ నింక నేరికీ ప్రసాదింపడు.

తలకట్టు కలిగిన దేవుడు శ్రీకాకుళాంధ్రమహావిష్ణువు
 తలకట్టు కలిగి వర్ధిల్లినది తెలుగుఅక్షర తేజస్విని
 తలగట్టి భాషారాష్ట్రాలకు అగ్రతస్యముడైంది ఆంధ్రుడు
 తలగట్టుకొని నిలబడగల ధైర్యస్థైర్యాలు తెలుగువానిసొమ్ము.

ఈమూల ఆనందకాననం నిండుగా పూచింది
 ఇటనుండి సాహితీసారభము మత్తుగా వీచింది
 మజ్లీస్ చాందినీల చలువపందిళ్లలో
 కలంకారీ అలంకారము కనులపండువు చేసింది.

అమరజీవి శ్రీరాములు ఆంధ్రజ్యోతి వెలిగించిననాటినుండి
 ప్రకాశమానమై, పునస్పంజీవితమై, ధర్మగోపాయితమై
 బ్రహ్మానందసహోదరానందాన్ని పంచియిచ్చిన పవిత్రమూ
 అందాల తీయందనాల అమృతవల్లి! తెలుగుతల్లి!

న గ్న స త్యం

— కోడూరు శ్రీపాండురంగారావు

విశ్వమానవకల్యాణమంటూ

వేయిగొంతులు అరుస్తున్నాయి

సర్వమానవ సౌభ్రాతృత్వమంటూ

పదేపదే పలవిస్తున్నాయి

ప్రతిరోజూ వేదికలెక్కి ఎండమావుల్లా

సోషలిజం ప్రతివ్యక్తినీ ఊరిస్తోంది

ధరలుమాత్రం ప్రతిక్షణం గుర్తింపుకోసం

పైపైకి ఎగబ్రాకుతున్నాయి

త్యాగానికి కుచ్చుల తురాయి పెట్టాం

దేశసేవకి జరీకండువా వేశాం

అందరికీ సమానహక్కులంటూ కలవిస్తున్నాం

అంతకంతకీ అధోగతిలో పడిపోతున్నాం

నోమళిలలు భూమిపై పడి దొర్లుతున్నాయి
 కదలి చిత్రాలు యింటింటా కన్పిస్తున్నాయి
 సెటిలైట్ తో వార్తలు ప్రసారం చేస్తున్నాం
 కాని తిండికి గింజలడిగితే తెల్ల మొగంపేస్తున్నాం

రోజురోజుకీ పెరిగిపోతోంది మన ఆశ
 నానాటికీ తరిగిపోతోంది మన శ్వాస
 ఎవ్వరేమన్నా యిది నగ్నసత్యం
 మార్పుకోకుంటే లాభంలేదు మన మన స్వత్యం

ఏది ఎంత ఎదిగినా
 ఎవరు ఎంత పెరిగినా
 సగటుమనిషి గొట్టెకు
 తోకమార్పిం బెత్తెడే!

అపండి ఇక చాలం!

— జె. ఎన్. ఆర్. కె. ప్రసాదరావు

వేలమల మాడే కడుపులలో

అకలిమంటలు జ్వలిస్తుంటే

ఉపన్యాసాల మత్తుమందులు

ఉపశమనం కలిగిస్తాయా?

ఉపాహారాన్నందిస్తాయా?

సోపలిజం ముసుగేసుకుని

కమ్యూనిజం రక్తం కప్పకుని

దేశాన్నధరిస్తామంటూ

తమ ఆదేశాలు చలామణీ అవ్వాలని

ఆరాటపడే నాయకమ్మస్థుల

లోగుట్టల బట్టబయళ్ళు

సామాన్యుడి మేధస్సుకు తెలియకనా?

సామాన్యుడి కొలబద్దకు అందకనా ?
 దేశం ఏమయితే తమకేమని
 దేశం తమజేబూలో సాత్తని
 సొంతంగా అతిపదిలంగా
 దాచుకోవాలని చూచుకునే
 దోచుకోవాలని కాచుకునే
 స్వార్థపరుల గారడీల కిటుకులు
 అవగాహనకానిది ఎవడికి
 ఆవేదనచెందని దెవరని ?
 మనదేశంలో, యువతరంలో
 విప్లవజ్యోతులు వెలిగించాలని
 ఆరనిజ్యోతులు వెలిగించాలని
 ఆరని దీపశిఖిలలో చమురును
 నిత్యం పోయాలని
 ఆవేశం కట్టలు తెంచుకునేలా
 అవకాశం చేజిక్కించుకునేలా
 ఉపన్యాసాలవేదికలపై
 వినిపించే వాక్ ఝరులు
 సామాన్యుడి ఆర్తిని అరికట్టాయా ?
 సామాన్యుడి కడుపును నిండిస్తాయా ?
 మనదేశంలో తెల్లారిందిమొదలు
 ఏమూలో ఒకమూల ఉపన్యాసాలగోలలు

రాజకీయనాయకుల హేలలు

ఒక బ్రాందీషాపు ఓపెను చెయ్యడానికి

మంగలిషాపులు తెరవడానికి

వీధిచివర చెత్తకోడీలుంచడానికి

నమిలిపారేసిన ఎంగిలాకులు

తుడవడానికి

ప్రతిపనికి ప్రతిరోజూ ఒక సభ

ప్రతిపూట ఒకమైళ్ళలో ఒక రోద !

ప్రగతిలేని నీతిలేని

ఉపన్యాసాలగోలలు

ఇంకెందుకు ఇంకెందుకు ?

ప్రతినిత్యం పట్టెడన్నం

కడుపునిండా నింపే ఉద్యమం

కొనసాగితే ఇకచాలును !

ప్రతి మనిషికి ఒక కొంపాగోడు

ఉండే ఏర్పాటులు చాలును

మాటలలో కాలం

ఘానికాకుండాఉంటే చాలును

మాటలలో పచ్చినిజం

చేతలలో చూపిస్తే

అదే నేటి ప్రగతికి ఒక మార్గం

అదే నేటి యువతకు ఒక వరం !

స్వా ప తే యం

— విజయమూర్తి

అందమైన అలకాపురి జేరుకోవాలని
అందరికీ ఆశ ఘనంగానే వుంటుంది!—

మా ఊరికి ఉత్తరాన

మట్టిచెట్టొకటి కనిపిస్తుంది.

అది చాలా చిత్రవిచిత్రంగా వుంటుంది.

తూర్పుదిక్కునున్న కొమ్మమొడట్లలోకి

పిడుగుపడి ఏనాడో విరిగిపోయింది.

దక్షిణదిక్కు నున్న కొమ్మ కొంచెం ఎదిగి,

ఆగిపోయి కాలిఆరిన కొరకంచులావుంది.

పడమటిదిక్కునున్న కొమ్మయితే ఎదిగిందిగానీ,

పూర్తిగా నీటిలో మునిగిపోయింది.

ఇక మిగిలిన ఉత్తరదిక్కుగానే ఆ చెట్టంతా

శాఖోపశాఖలుగా పెరుగుతోంది.

వివరించిన విజ్ఞానవిదులు

అనుగమించిన అనుభవజ్ఞులు

అంతా చెప్పింది, చేసిచూపింది ఒకటే !

ఆ ఉత్తరపుకొమ్మవెంట చాలాదూరం సాగాక

ఎన్నెన్నో సాహసకృత్యాలు చేసాక

అలకాపురిలో శాశ్వతపీఠం సాధించవచ్చట !—

అలకాపురంపై అందరికీ ఆశ కలుగుతుంది.

అలనోకగా అలాంటిపీఠాన్నందుకోవాలని

అలరించిన మనస్సు ఉపలాటబడుతుంది.

అందుకే నామనస్సు ఉరకలువేసింది.

తీరా బయల్దేరాక చాలా భయమేసింది !—

శలభై అడుగులదూరంనుంచే

అలముకున్న అంధకారంలో

పులుగుఃపిట్టల భయంకరనాదాలు,

అడుగుతీసి అడుగు వెయ్యగానే

అగ్నితుండులు కసిగా కాల్చిరేపే మంటలు,

రవ్వంతసడి వినగానే

కస్సునలేచి బుస్సుమనే పాముల పూతూరాలు,

ఇంకా మొండిగా ముందుకుపోతే

నాలుగు బారలుకలిసి వలయంగా అమరిన కైవారంలో

నాలుగుముఖాల భీకర భూతరూపంలో

భీతావహంగా వున్నస్కందం.

అంతేకాదు !—

తూర్పుదిక్కున తళుక్కుమని తిరిగిపోయే తట్టిల్ల తలు,
దక్షిణదిక్కున దండరూపంలో చుట్టుకుంటున్న
చక్షుశ్రవణాలు,

పడమటిదిక్కున విశాచరూపుల పాశపట్టెడలు.

ఉత్తరదిక్కున ఉమ్మలించే ఉవిదనాదాలు,
ఇవన్నీచూసి గుండె బేజార్తై పోయింది.

ముందుకు అడుగు సాగకపోయింది.

గుండె చేతబట్టుకుని వెనక్కివెనక్కి వెళ్ళాను.

హఠాత్తుగా భుజాని కేదో తగిలింది.

కెవ్వన కేకవేసి కలయజూసాను.

ఊపిరిపీల్చి ఊడని పోల్చుకున్నాను.

చటుక్కున మెరిసిందో చంచలచదరం !

చీకటి చీల్చుకుని చూస్తే కనుపించిన వలాంటి వనేకం !!

ఒకటి, రెండు, మూడు ప్రయత్నాలయాయి.

ఆఖరిసారిగా ప్రయత్నించాలనుకున్నాను.

ప్రక్కనున్న ఊడబట్టి ఎగబ్రాకుతున్నాను.

ఇంకొక్కక్షణంలో చిక్కుతుంది కొమ్మని

అంతుతెలియని ఆనందంపొందిన స్వాంతం

ఊడ తెగగానే ఉమ్మలించింది సాంతం. —

నడుంజారిందో యేమోగానీ
నిటారుగా నిలబడాలనుకుంటే
కటారి యేదో పొడిచినట్లయింది.

ఒంటిగా వెదకిన ఆశ ప్రక్కన
జంటగా నిరాశ పకపకా నవ్వింది.
మింటి వెలుగుకోసం మీదికిచూస్తే
ఇంటి (!) నిండా ఇరులు కమ్మేసింది.

వేయినాలుకలు జాచిన స్వాపతేయభూతాన్ని
హృదయంలో వెలిగిన చిగురంత ప్రేమదీపం చిదిమివేసింది.

లీలగా కనిపిస్తోందిక సోపానపథం
గోముగా ఆహ్వానిస్తోందిక మానవత్వపు ధనం.

పండుగ సంబంధం

—పి. చిర్రజీవినీకుమారి

భీష్మన మండే మంటల్లో వణికించే చలిగాలులు
గజం లోతుకుపోయిన కడుపులు
పండించిన బంగారు ధాన్యరాసులు
మిలమిలలాడుతూ ఎగురుతున్న తప్పలు
గోడౌన్లలో మాయమాతున్న ముత్యాలప్రోవులు
సంక్రాంతిసంబరాలు మొదలయ్యాయి.
లోపల కెబెరాడాన్సు జరుగుతోంది
బయట సాతానిజియ్యరు పాడుతున్నాడు.
సంక్రాంతిరేడియో అరసున్నలో
బండి బ నుపెట్టి అరగదీస్తోంది.—
లేస్తోంది లోకం పొడుస్తోందిశోకం వస్తోందినాకం—
చప్పట్లు చరుస్తున్నా దొక దుర్వాసుని మేనల్లుడు
అది అరవిదుస్తున్నగులేతలాచీ

రథాలు మళ్లుతున్నపుడు దానికి రంగు ముదురుతుందని
అంటాడొక కళావేత్త—

క్రాంతిరథం కదులుతుంది

జనవాహినిచేతులపై శ్రమశక్తుల ఊపిరితో

క్రాంతిరథం సాగుతుం దంటాడొక తత్వవేత్త -

రామదాసుభార్యల్లాంటి మేధావులు

యూనివర్సిటీ కసపుని గంపల కెత్తుకుంటూ

రథాల్ని ఆగమంటున్నారు—

చంద్రుణ్ణితాకిన విజ్ఞానమధ్య అధికారబధిరత్వం
కులతత్వ శవజాగరం -

ఈనాటి సంక్రాంతిన వ్యాఘ్రాలు

గోవులముఖాలకు పసుపురాస్తున్నాయి—

శృగాలాలు గొబ్బెమ్మలు పెడుతున్నాయి

గుడ్లగూబలు స్మశానంలో బొమ్మలకొలుపు తీరుస్తున్నాయి.

ని రీ క్షణ

—జి. సత్యనారాయణ

పామబడిన గ్రామమధ్య పడగొట్టని ప్రతిమలా నిలబడి
ఇరవై యేడు వసంతాలనుండి ఎదురుచూస్తున్నాను !
ఆకాశం కరుణిస్తుందని, అభ్యుదయాన్ని తెస్తుందని,
ఆకాశం నాచేతి కంగుతుందని,
అందాల హరివిల్లుపై కూర్చుందామని,
ఆశల హస్తాలు సాచి అనుక్షణం నిరీక్షిస్తున్నాను!
నాచేతుల్ని దాస్యశృంఖలాలు నాగుబాములై కరుస్తున్నప్పుడు,
నా గుండెలపై శ్వేత శార్దూలాలు
స్వైరవిహారం సలిపినప్పుడు,
స్వేచ్ఛా సమర హోమధూమంతో అంధకారం
నలుదిక్కుల అలుముకున్నప్పుడు,
బానిసబ్రతుకుల కాననంలో విప్లవాన్ని
దావానలంలా చెలరేగినప్పుడు,
ఆకాశంనుండి అవతరించాడు ఆపద్బాంధవుడు,
కొళ్ళాయిగుడ్డ కట్టుకొని, కర్రపోటు వేసుకొంటూ

భగవద్గీత, ఖురాను, బైబిలును పఠిస్తూ

రాముడు, రహీము, జోససు—

ప్రేమరసైకమూర్తులని వచిస్తూ,

నలుబదికోట్ల జనాళి నయనాశ్రువుల తుడిచి,

తనవెంట శాంతిపథంలో నడిపించిన 'ముసలితాత'

ఆనాడు.... ఒకనాడు.... అన్నాడు !

ఆకాశం దిగివస్తుందనీ, అందఱినీ కరుణిస్తుందనీ!

వసుధపై స్వర్గధామం వెలుస్తుందనీ !

గంధర్వ యక్ష కిన్నెరులు కల్పశరువును తెస్తారనీ ?

అవనిపై మానవాళికి అమృతం లభిస్తుందనీ ! !

అంతా నిజమనకున్నాను ! ఆశతో ఎదురు చూస్తున్నాను !

ఆకాశం దిగివచ్చి, అందఱినీ ఓదారుస్తుందని,

నీలాకాశపు మణిదీపాలు నా నట్టింట వెలుగుతాయని

హరివిల్లు రంగులతో నాయిల్లు అద్దాలమహలుగాభాసిస్తుందని

ప్రభాతభానుని కిరణాలతో భాగ్యోదయవికాస మవుతుందని

చందమామ చల్లని వెన్నెలకాంతిలో

జగత్తు హాయిగ నిద్రిస్తుందని

పారిజాతాల పరీమళంతో పరవశత్వం లభిస్తుందని,

నందన వన చందన వృక్షచ్ఛాయలలో

అందఱినీ శాంతి వరిస్తుందని.

నీలిమబ్బుల శీతలకరస్పృహతో నిఖిలప్రకృతి వికసిస్తుందని,

దివ్యాప్సరోభామినీచరణమంజీరవళిలో ధరిత్రిపులకిస్తుందని,

కలలుకన్నాను ! గాలిమేడలు కట్టుకన్నాను !

ఇరవై యేడు వసంతాలనుండి ఎదురుచూస్తున్నాను !

ఆకాశం దిగిరాశేదు ! అనుక్షణం దూరమవుతున్నది !

అనంతవిశ్వాంతరాళపథంలో అదృశ్యమవుతున్నది !

నాచుట్టూ అభ్యాసులు, అనాధలు,

అన్నార్తులు, అమాయకులు !

నాచుట్టూ విషవలయాలు, విషభుజంగాలు, విషాన్నపుహత్యలు

నాచుట్టూ నిర్భాగ్యుల సజీనదహనాలు,

ఆకలిచావులు, మానభంగాలు

నాచుట్టూ నల్లనిసంపదగుడారాలు,

అధినేతల పదవుల విలాసమందిరాలు !

నాచుట్టూ ఊణక్షణం పెరుగుతున్న ధరల

భయంకర పెనుభూతాలు !

నామెడకు ప్రతిక్షణం బిగుస్తున్న పన్నులశాసనాలఉరితాళ్లు

నాకన్నులలో అనుక్షణం దిగుతున్న కులాలయీటెలమొదళ్లు

నాగుండెలలో నిరంతరం మండుతున్న

అవినీతి, దోపిడీల ఆరనినెగళ్లు !

నేను జీససుకాను ! నేను బుద్ధదేవుడనుకాను !

నేను పూజ్యబాపూజీనికాను !

నేను సామాన్యమానవుణ్ణి ! నివురుగప్పిన మహాగ్నిపర్వతాన్ని

నారక్తంలో ఎగిసిపడే స్వేచ్ఛావిహంగాలు !

నా అడుగులలో రక్తసిక్తభుజంగాలు !

నా నరాల విప్లవ విద్యుత్తరంగాలు !

నా కన్నుల కోరికగాగ్ని విస్ఫులింగాలు !

ఆకాశం దిగిరాకపోతే, అనంతవిశ్వరూపందాల్చి

మానవేతిహాసంలో మహోజ్వలప్రళయం సృష్టిస్తాను !

విశ్వమానవ కళ్యాణానికి విజయభేరి మ్రోగిస్తాను !

వెలుగు

—ఆర్. కృష్ణకుమారి

ప్రియోబాళు అందాల కోటకట్టే కాంతికిరణం,
అంతులేని ఉత్తేజం అందించగలిగిన ప్రేమైకప్రేరణం,
ఆధారం దొరకని ఏ కాంతిపయనంలో
ఆనందం పంచియిచ్చే దివ్యామృతకలశం,
అదే వెలుగుతున్నది చూడు— చిరుదీపం !
పెరుగుతున్న పరువుప్రతిష్టలవెనుక
తరుగుతున్న మానవత్వపు విలువలాకాదు—

అది వెలుగుతున్నది.

ఆర్థికసమస్యల వెతలచాటున
చల్లారిపోయిన సామాన్యుని చిల్లరభావాలాకాదు—

అది వెలుగుతున్నది.

ఆందోళనల బడబాగ్నిని భరించిభరించి
ఇప్పుడో, మరి కాసేపటికో
వగలబోయే యువతరంలాకాదు—

అది వెలుగుతున్నది.

సాటివాడికి చేయించితేక, కలిమిని పంచలేక
నలుగురితో కలసిరాని పెద్దమనిషిని
రాజీకి రమ్మని ప్రార్థేయపడుతున్న రాజకీయంలాకాదు —
అది వెలుగుతున్నది.

సామాజిక దురన్యాయాల్ని చూసి
ఆక్రోశాన్ని; ఉద్వేగాన్ని; అలజడిని ఆశ్రయించి
దగాపడి అభాగ్యులుగా నిలబడిపోయిన
జీవితాలను చూసి హేళనగా పలకరించిన నవ్వులాకాదు —
అది వెలుగుతున్నది.

అనురాగనిలయ సామ్రాజ్యపు పుత్సవానికి
ఉజ్వలంగా — ఎన్నడు వాడనిపువ్వుగా,
అందాలపసిపాప చిందించిన పన్నీటి బోసినవ్వులా,
మనిషి మనుగడకోసం, మనకోసం —
మంచిని పెంచే జీవితరేఖలకాంతిని చుట్టూరా ప్రసరింపజేస్తూ
మనమెక్కడవుంటే అక్కడే ఎప్పుడూ జీవిస్తూ
నిత్యాగ్నిహోత్రంలా వెలుగుతూనేవుంటుంది;
వెలుగుతూనేవుంది
అదే - వెలుగుతున్నది చూడు - చిరుదీపం!
నీ, నా - ఆశల సమూహాల ప్రతిరూపం!!

ప్రాథమిక హక్కులు

— గుత్తికొండ సుబ్బారావు

జిడాబడా భామందులంతా

లై సిన్సుల కుంభకోణంలా

కోట్లాదిరూపాయల కాస్తీపరులై తే

నోరుమూసుకూర్చోవడం, వీలై తే పంచుకోవడం

నా మొదటి ప్రాథమిక హక్కు !

కోట్లాది సోదరమానవులు

ఆకలితో కడుపులు మాడి

గద్దెలపై తిరగబడితే

చూస్తూ కూర్చోవడం, చేతనై తే అణగదొక్కడం

నా రెండవ ప్రాథమిక హక్కు !

ఇచ్చిన వాగ్దానాలు

చెల్లించలేని అప్పులు

మట్టిగొట్టుక పోతున్నా

సర్వవేళలా నా ప్రభుతను కాపాడటమే

నా మూడో ప్రాథమిక హక్కు !

సోషలిజంపేర రాక్షసలిజమ్

స్వపరిపాలనపేర స్వాహాయపాలన

సెక్యులరిజమ్ పేర మతదురహంకారం

సాగించే నాయకుల్ని బుజానేసుకోవడం

నా నాలుగో ప్రాథమిక హక్కు !

నా కిన్ని ప్రాథమికహక్కు ల్నిచ్చి

ఉత్తమపౌరత్వలక్షణాల నలవర్చిన

నా రాజ్యాధిపతుల బౌదార్యాన్ని

వేనోళ్ళ కొనియాడటమే

నా ఆఖరి ప్రాథమిక హక్కు !

తత్వవఃసి....తత్వవఃసి

విహారి & శాలివాహన

బ్రౌధని నీ నిఘంటువులోనుంచి తొలగించు,
లజ్జని నీ ఆలోచనలోకి రానీకు,
అభిమానం అంటే 'అబ్బే' నాకు లేదని చెప్పుకో,
అంతరాత్మని బ్రహ్మ అమర్చలేదనుకో—

ఇవన్నీ చేస్తేనే - నువ్వు,
పాలబూత్ లో, పాపాలబూత్ లో క్యూలో నిలబడగలగుతావు;
ముక్తి పోయిన బియ్యం,
ముక్తా-మొహంతేని నెయ్యం లొట్టలేస్తూ తినగలుగుతావు;

లక్ష వెచ్చించిన మంత్రిగారి సన్మానం,
వేయి వెచ్చించిన హరిదాసు సన్మానం,
లాడ్ స్పీకర్లలో వినకలుగుతావు;
రిపోర్టులమీద వారాలతరబడి పార్లమెంటులో తర్జనభర్జనలు
మంత్రిపదవుల్లో కొందరికి ఆహ్వానాలు, కొందరికి విసర్జనలు—
దినపత్రికల్లో చదవగలుగుతావు;

ఆఫీసుల్లో కాగితాలపై బరువు,
 బల్లక్రింద చేతుల్లో పరువు,
 పబ్లిక్కుగా పంచగలుగుతావు;
 అవినీతికి జరిగే అందోళననీ,
 దానికి వ్యతిరేకంగా జరిగే గందరగోళాన్నీ
 నిర్లిప్తంగా చూడగలుగుతావు;
 భార్యమణి 'రిక్విజిషన్' చీటీని,
 పావుకారు రేల్వేలో మట్టిన పీటీని,
 అందుకుని గుటకలు మ్రొంగగలుగుతావు;

ఇంతెందుకు,

ఇవన్నీ చేస్తేనే—నువ్వు

ఎవరైనా నీమొహాన్న ఉమ్మేస్తే నిర్వికారంగా
 తుడిచేసుకోగలుగుతావు !

'త త్వ మ సి' ! 'త త్వ మ సి' !!

రచయితల గురించి....

శ్రీ పతి

ఎస్. హెచ్. ఎస్. ప్రసాదరావు. జీవితభీమా సంస్థలో ఉద్యోగం. కథలు, కవితలు వ్రాస్తారు. కొన్నిగేయాలు అకాశవాణిద్వారా ప్రసారమయ్యాయి. సాంస్కృతికసంస్థల నిర్వహణలో భాగస్వాములు. నాటకానుభవజ్ఞుడు.

రావ్ ఓ యాజి

జంట రచయితలు : పూర్తి పేర్లు వి. వనకుళారావు, పువ్వాడ తిక్కనసోమయాజి. వీరి కథలు ఆంధ్రప్రభ, స్వాతి, జయశ్రీలలోను, కవితలు సమితి ప్రచురించిన “ఎర్రగులాబీలు”లోను ప్రచురితమైనాయి.

గో పీ కృష్ణ

పూర్తి పేరు యద్దనపూడి గోపాలకృష్ణప్రసాద్. 26 సంవత్సరాలు. బి.ఏ. (లిట్) పట్టం పుచ్చుకున్నారు. ప్రస్తుతనివాసం మచిలీపట్నం. నాలుగేళ్ళుగా ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్యసమితి కార్యనిర్వాహకవర్గంలో పుండున్నారు.

ఎల్. రామలింగేశ్వరరావు

28 సవత్సరాలు, స్వస్థలం నూజివీడు. జీవిత భీమాసంస్థలో మచిలీపట్నం, వుద్యోగం. నటుడుకూడా. కథలు, కవితలు వ్రాస్తున్నారు. భీమావుద్యోగుల లలితకళాసమితి 1974 ఉగాది కవితాపఠసభలో ప్రథమ బహుమతి గ్రహీత.

మిరియాల వెంకటేశ్వరరావు

మచిలీపట్నం స్టేట్ బ్యాంకులో వుద్యోగం. కథలు, కవితలు వ్రాస్తారు, గేయాలు కొన్ని ఆకాశవాణిలో ప్రసారమయ్యాయి. సాంస్కృతికసంస్థ నిర్వహణలో భాగస్వాములు.

ఆంజనేయమూర్తి

విన్నకోట భక్త లక్ష్మీనారాయణమూర్తి. బి. కాం. ప్యాసయ్యారు. జననం విజయవాడలో. సాహిత్యాభిరాషి, నాటకకళలో అభినివేశం, సినారే గీతాలంటే పిచ్చిమోజు. ఉద్యోగం రాష్ట్రవిక్రయిట్ శాఖలో.

కిరణ్ ప్రభ

పాతూరి ప్రభాకరరావు, బి. యన్.సి. ప్రస్తుతం యంయస్సి. వాల్తేరులో. కవితలల్లినా, కథలు వ్రాసినా .. దీర్ఘజడత్వంనుండి యువతను మేల్కొలిపి, ద్విపాద పశుత్వంనుంచి మనిషిని మరల్చి, నవసమాజాన్ని నిర్మించడమే ధ్యేయం.

బి. శ్రీనివాసగాంధీ

పట్టభద్రులైన ఉపాధ్యాయులు- కథ, నవల, నాటకరచయిత. అభిమాన సాహిత్యప్రక్రియ వచనకవిత. కొన్నికథలు, కవితలు పత్రికల్లో వెలువడినై. నటులుకూడా. నివాసం మచిలీపట్నం.

బూదరాజు శ్యామసుందర్

జననం 1934. బందరు ఆంధ్రా సైంటిఫిక్ కంపెనీలో వుద్యోగం. పత్రికారంగంలో సబ్ఎడిటర్గా ఆంధ్రభూమి, ఆంధ్రజ్యోతి, ప్రిణ ప్రభలలో అనుభవం. 1947 నుండి అన్ని రచనా ప్రక్రియల్లోనూ అభినివేశం. ప్రస్తుతం ఆంధ్ర సారస్వతసమితి సంయుక్త కార్యదర్శి.

పాదర్తి కోటయ్య

జననం 15-7-1930 ప్రకాశంజిల్లా అమ్మనబ్రోలు. మచిలీపట్నం, జీవితభిమానంస్థలో వుద్యోగం. రచయిత, నటుడు, ప్రయోక్త, డ్రేడ్ యూనియన్ కార్యకర్త. అభ్యుదయ రచనలంటే అభిమానం.

కాశేపల్లి యోగేశ్వరరావు

జననం, విద్యాభ్యాసం, వుద్యోగం బందరులోనే. హిందీలో సాహిత్య రత్న పట్టం పుచ్చుకున్నారు. కవితలు, కథలు, వ్యాసాలు వ్రాస్తున్నారు. చిత్రకారుడు. జీవితభిమా వుద్యోగం లలితకళాసమితిద్వారా ఆనేక సాహితీ ప్రక్రియల్లో బహుమతులు పొందారు.

చిట్టా రామకృష్ణారావు

జననం చిరిచింతల (కృష్ణాజిల్లా) 1-7-1912. విద్వాన్, బి. ఏ., బి. ఇడి. ఉపాధ్యాయవృత్తిచేసివిరమించిరి. ప్రాచీన అయ్యాచీన సాహిత్యముల యందు అభిరుచి కలవారు. ఆంధ్రసాహిత్యమునందుగల దాదాపు అన్నిప్రక్రియలలో 20గ్రంథములు వ్రాసిరి. 1947లో రాయలసీమ కళా పరిషత్తు వారు హిందువురమునందు కవిభూషణబిరుదునిచ్చి సత్కరించిరి.

స్వర్ణ రాజ హనుమంతరావు

తెలుగుసాహిత్యంలో యం. ఏ. పట్టభద్రులు. బందరు నోబుల్ కళాశాలలో ఆంధ్రోపన్యాసకులు. “చారాపాత్ర” కవితాసంపుటి, పెక్కు నాటికలు, ఒక కథాసంపుటి ప్రచురితమైనవి. నాటక ప్రక్రియపై ప్రత్యేకాధిమానం. నాట్యావధానం చేస్తున్నారు.

కోడూరు శ్రీ పాండురంగారావు.

ఉద్యోగం జిల్లా స్టాటిస్టికల్ ఆఫీసులో-బందరు. సాహిత్యాభిమానం అమితం. సాంస్కృతిక కార్యకలాపాల్లో పాల్గొనటమంటే ఇష్టం. కలం కదిలింది ఈమధ్యనే “జయశ్రీ”లోను, ఆంగ్లవారపత్రిక “ఆర్గనైజర్”లోను వీరి రచనలు ప్రచురితమయ్యాయి.

జె. యస్. ఆర్. కె. ప్రసాదరావు

జననం, విద్యాభ్యాసం, ఉద్యోగం బందరులోనే. కొన్ని కవితలు. కథలు వివిధపత్రికల్లో అచ్చయ్యాయి. కొన్ని కవితలు “ఆకాశవాణి”లో ప్రసారమయ్యాయి. ఆకాశవాణి ఆనంద ఉగాది యువకవి సమ్మేళనంలో పాల్గొన్నారు. సమితి కార్యనిర్వాహకవర్గ సభ్యుడు.

విజయమూర్తి

అనలుపేరు ఎం. ఏ. వి. ప్రసాదరావు. జననం 1934. స్వస్థలం ఏలూరు. ప్రస్తుతపుద్యోగం మచిలీపట్నం జీవితభీమా సంస్థ. ఆంధ్రప్రదేశ్, ఆంధ్రపత్రిక, ఆంధ్రజ్యోతి, ప్రగతి, కృష్ణాపత్రిక, జ్యోతి యిత్యాదుల్లో చాలాకథలు, కవితలు ప్రచురింపబడ్డాయి, నటుడు, ప్రయోక్త.

పి. చిరంజీవినీళ్ళమారి

కాకినాడ రంగరాయ మెడికల్ కాలేజీలో ఆంగ్లోపన్యాసకులు. “రామాయణంలో సామాజిక స్వప్న”ను చూపి డాక్టరేట్ పట్టం పుచ్చుకున్నారు. “ఆగమసంగీతం కవితాసంపుటి కథలు—గాథలు” (రష్యన్ కథలకు ఆంధ్రానువాదం) ప్రకటించబడ్డాయి సాహిత్య, సాంస్కృతిక సంస్థల కార్యనిర్వహణానుభవం.

జి. సత్యనారాయణ ఎం. ఏ.

“ముప్పైఎనిమిది వసంతాలు గడచిన జీవితంలో పుట్టినదీ, పెరిగినదీ పట్టభద్రుడు అయినదీ చీరాలలో. ఉద్యోగం జీవితభీమా సంస్థలో. ఉంటున్నది బందరులో. ఉత్తేజం వచన కవిత రచనలో. ఉత్సాహం సమాజ శ్రేయస్సులో”.

ఆర్. కృష్ణకుమారి

పట్టభద్రురాలు. కథలు, కవితలు వ్రాస్తారు. కొన్ని కవితలు ఆకాశవాణిలో ప్రసారమయ్యాయి. చిత్రలేఖనంలో కృషిచేస్తున్నారు. నివాసం మచిలీపట్టణం.

గుత్తెకొండ సుబ్బారావు

జననం 1946. మచిలీపట్నం జీవితభీమాసంస్థలో వుద్యోగం. "వేకువ" సాహిత్య త్రైమాసపత్రిక సంస్థాపకనిర్వహణ, "ఫీవర్స్ ఫ్రంట్" "స్పందనసాహితీ" కార్యనిర్వహణానుభవం. ప్రస్తుతం ఆంధ్ర పారస్వతసమితి కార్యదర్శి.

విహారి ఓ శాలివాహన

ప్రసిద్ధులైన జంట రచయితలు. ఎల్. ఐ. సి. లో (జిందరు) ఉద్యోగులు. 5 నవలలు, రెండు కథాసంపుటాలూ, ఒక కవితాసంపుటి వెలువడినై. సుమారు 150 కథలు, పది నాటికలు, ఆరు నవలలు, వివిధ ప్రముఖ పత్రికల్లోనూ ప్రచురితమైనాయి. కొన్ని రచనలు ఆకాశవాణిలో ప్రసారమైనాయి.

A.C.C. No.

11, 231

894. 8131

AND

రు - 2 - 00

